

АКАД. ЛЮБОМИР КРЪСТАНОВ И СЕКЦИЯ “ЗЕМЕН МАГНЕТИЗЪМ И ГРАВИМЕТРИЯ” НА ГФИ – БАН

ст.н.с.Ист.дфн М.Ковачева

Геофизичен Институт, Българска Академия на Науките, ул.Акад.Г.Бончев, бл.3, София 1113, България, e-mail: marykov@geophys.bas.bg

Геофизичният Институт на БАН е инициализиран и създаден от Акад. Любомир Кръстанов с идеята да обхване разностранните изследвания в областта на геофизиката, която се е обособила вече като отделен клон в науката. До преди създаването на Института, практиката е налагала геофизичните изследвания да се провеждат извън рамките на Университета или Академията на Науките. От създаването му с решение на Президиума на БАН от 29 януари, 1960 г., въз основа на Постановление на Министерски Съвет No 236 от 11 септември, 1959 г. бе поставено началото и на секция “Земен магнетизъм и гравиметрия”. Тя първоначално обхваща няколко важни области от геофизиката на твърдата земя като намагнитване на телата, решаване на обратната магнитна и гравиметрична задачи, числени решения при модели от точкови маси, изследване на земните приливи.

Постепенно към Геофизичен Институт се присъединяват много служби, свързани с геофизиката. Една от тези служби е Магнитната станция край гр. Панагюрище, която със заповед No 338 от 12 октомври 1961 г. на Министъра на Народната отбрана се прехвърля към ГФИ и това става факт на 10 ноември 1961. Акад. Кръстанов възлага на ръководителя на секцията “Земен магнетизъм и гравиметрия”, ст.н.с. Димитър Зидаров да участва в комисията по прехвърлянето. Магнитната станция се преименува в Магнитна обсерватория Панагюрище (МОП) и става неотменна част от секцията и до днес. Така, абсолютните измервания на магнитното поле на Земята е следващата тема в секцията. Положени са значителни усилия, подкрепяни от Директора на института Акад. Кръстанов за проверка на абсолютното ниво на магнитните измервания в Обсерваторията, организират се полеви измервания, издава се първият бюлетин на магнитните измервания, с което магнитната обсерватория е извадена от незавидното положение, в което се е намирала преди прехвърлянето ѝ към ГФИ и е превърната в една от добрите класически обсерватории в Европа. През 1967 г. Акад. Кръстанов оглавява организационния комитет за честване на 30 годишнината от основаването ѝ.

Успоредно с това кръгът на изследвания в секцията се разширява с новото за времето си геофизично направление палеомагнетизъм, а по-късно и археомагнетизъм. Организира се лаборатория за подготовка и измерване на скални и археоложки образци от изпечена глина. Ако абсолютните магнитни измервания осигуряваха така необходимите карти на земното магнитно поле в България, тези нови направления хвърлиха светлина върху поведението на същото в далечните геоложки и археоложки епохи.

Ако трябва да охарактеризираме ролята на Акад. Кръстанов в развитието на изследванията в областта на земния магнетизъм и гравиметрията, на първо място е необходимо да подчертаем неговата кадрова политика. Бидейки преподавател в Софийски Университет, Акад. Кръстанов можеше да подбере качествени сътрудници, както и да застане зад всеки новоназначен специалист. Неговата широка култура създаде необходимата творческа атмосфера, както в института, така и в секцията. Особено важно беше изпращането на младите специалисти на специализации в чужбина, което той подпомагаше всячески. Не на последно място имаше влияние и неговият международен научен авторитет.

Ние, неговите сътрудници от основаването на Геофизичен Институт ще му бъдем винаги признателни за дадената ни възможност да работим и се развиваме.